

VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS ENERGETIKOS SKYRIUS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ATLIEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NR. VIII-787 30¹ IR 31² STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Energetikos skyriaus Atliekų tvarkymo poskyris įvertinęs Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 (toliau – ATĮ) 30¹ ir 31² straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – ATĮ projektas), teikia šiuos pastebėjimus:

1. Nesutiktina su siūlymu pailginti administracinio sprendimo apskundimo terminą iki dviejų mėnesių, nes toks reguliavimas nederą su galiojančia administracinių ginčų nagrinėjimo sistema ir nėra suderintas su deklaruojamais ATĮ projekto tikslais. Šiuo metu Lietuvos Respublikos Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnyje nustatyta, kad administracinis sprendimas ar atsakymas gali būti skundžiamas per vieną mėnesį, o Lietuvos Respublikos Administracinių bylų teisenos įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje, taip pat įtvirtintas vieno mėnesio bendras skundo padavimo administraciniam teismui terminas, išskyrus neveikimo ar vilkinimo atvejus, kai taikomas dviejų mėnesių terminas. Tokia sistema rodo, kad įstatymų leidėjas jau dabar diferencijuoja terminus pagal situacijos pobūdį ir esant atitinkamoms, pagrįstoms aplinkybėms gali būti taikomi skirtingi terminai, ko neliktų įgyvendinus teikiamus siūlymus. Atkreiptinas dėmesys, kad procesinių terminų paskirtis administraciniame procese yra užtikrinti ginčų sprendimo operatyvumą, proceso ekonomiškumą ir teisinį apibrėžtumą. Administracinių bylų teisenos įstatyme procesas grindžiamas operatyvumo ir ekonomiškumo logika, o galiojantis vieno mėnesio terminas skatina asmenis veikti aktyviai, laiku ginti savo teises ir kartu riboja teisinio neapibrėžtumo laikotarpį. Todėl nepagrįstas bendro termino ilginimas neišvengiamai atitolintų ginčo sprendimą, ilgintų laikotarpį, per kurį administraciniai sprendimai negalėtų būti laikomi galutiniais, ir neigiamai veiktų tas viešojo administravimo sritis, kuriose ypač svarbus sprendimų stabilumas ir operatyvus vykdymas. Pažymėtina ir tai, kad ATĮ projekto aiškinamajame rašte nurodomas tikslas „užtikrinti greitesnį, paprastesnį būdą asmenims ginti pažeistas teises“ nėra suderinamas su siūloma priemone, nes ilgesnis apskundimo terminas savaime reiškia ilgesnį laikotarpį iki galimo ginčo inicijavimo. Dėl to siūlomas reguliavimas kelia abejonių ir teisėkūros tikslingumo požiūriu, nes pagal Teisėkūros pagrindų įstatymą teisėkūroje turi būti laikomasi tikslingumo, proporcingumo ir efektyvumo principų. Tuo tarpu šiuo siūlymu administracinių ginčų terminas tik pailgės, taps mažiau efektyvus. Ir nors šiuo atveju įstatymo pakeitimas grindžiamas abstrakčia poreikio apsaugoti silpnesnę proceso šalį prielaida, tačiau nurodytas reglamentavimas būtų taikomas ir juridiniams asmenims ar kitiems profesionaliems teisinio santykio dalyviams, kurie paprastai turi pakankamus organizacinius ir teisinius resursus laiku įvertinti sprendimą ir apsispręsti dėl jo apskundimo. Tokiu atveju papildomas terminas ne tiek

stiprintų teisę į gynybą, kiek galėtų sudaryti prielaidas vilkinti ginčo inicijavimą ir ilginti teisinio neapibrėžtumo būseną. Atsižvelgiant į tai, tikslingiau būtų išlaikyti galiojantį vieno mėnesio apskundimo terminą, kartu paliekant galimybę individualiais atvejais pratęsti ir atnaujinti praleistą terminą motyvuotu prašymu, kai nustatomos svarbios priežastys trukdančios laiku pateikti skundą. Toks sprendimas geriau suderintų asmens teisę į veiksmingą teisinę gynybą su proceso operatyvumo, geriau užtikrintų teisinio apibrėžtumo ir teisėkūros proporcingumo reikalavimus.

2. Dėl siūlymo perkelti ginčų nagrinėjimą iš administracinių teismų į Mokestinių ginčų komisiją. Pateiktas siūlymas iš esmės galėtų būti realizuotas su sąlyga, kad proceso keitimui būtų pasirinkta nuosekliai ir tinkamai, tačiau šiuo metu su siūlymu ginčus dėl rinkliavos priteisimo perduoti nagrinėti Mokestinių ginčų komisijai sutikti negalima, nes toks reguliavimas šiai dienai neatitiktų nei galiojančios teisės sistemos, nei šių ginčų teisinės prigimties. Šiuo metu Mokestinių ginčų komisijos kompetencija nėra pritaikyta tokiems ginčams. Mokesčių administravimo įstatymo 145 straipsnyje nustatyta, kad mokestiniais ginčams taikoma privaloma ikiteisminė nagrinėjimo procedūra, o 151 straipsnyje aiškiai nurodyta, kad Mokestinių ginčų komisija nagrinėja mokestinius ginčus, kylančius tarp mokesčių mokėtojo ir centrinio mokesčių administratoriaus, taip pat ginčus dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimų. Tuo tarpu rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą priteisimo bylos kyla ne tarp mokesčių mokėtojo ir centrinio mokesčių administratoriaus, o tarp savivaldybės (ar jos pavedimu veikiančio subjekto) ir rinkliavos mokėtojo, todėl jos nepatenka į Mokestinių ginčų komisijos įstatymine kompetenciją. Taigi siūlomas pakeitimas reikštų ne pavienį procedūros pakeitimą, o sistemiškai reikšmingą kompetencijų perskirstymą, kuriam nepakanka pakeisti tik Atliekų tvarkymo įstatymą arba deklaratyviai nurodyti kitą ginčų nagrinėjimo instituciją. Norint tokį modelį įtvirtinti nuosekliai, reikėtų iš esmės peržiūrėti ne tik ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo modelį, bet ir Mokestinių ginčų komisijos paskirtį, jos santykį su mokesčių administravimo sistema, taip pat specialųjį reglamentavimą, pagal kurį nesumokėtos rinkliavos išieškojimo klausimai šiuo metu sprendžiami administraciniame teisme. Siūlomas reguliavimas taip pat nepagerintų proceso efektyvumo, o priešingai – sudarytų prielaidas jam pailgėti. Šiuo metu Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas numato galimybę viešojo administravimo subjektui ar viešojo administravimo įgaliojimus turinčiam asmeniui kreiptis į Regionų administracinį teismą su pareiškimu dėl teismo įsakymo išdavimo, o teismas tokio pareiškimą priėmimo klausimą išsprendžia per vieną darbo dieną, o išsprendęs priėmimo klausimą teismo įsakymą išduoda nedelsdamas, ne vėliau kaip kitą darbo dieną. Įsiteisėjęs teismo įsakymas yra vykdomasis dokumentas. Tai rodo, kad galiojantis modelis jau dabar orientuotas į operatyvų ir ekonomišką nesumokėtų sumų išieškojimą. Tuo tarpu ginčų nagrinėjimą perdavus Mokestinių ginčų komisijai ir neužtikrinus pakankamų resursų Mokestinių ginčų komisijai, priimti ir laiku išnagrinėti tokį administracinių bylų kiekį, kuris yra nagrinėjamas pirmos instancijos administraciniuose teismuose taps neįmanoma. Taip pat reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad šiuo metu yra nepakankamai pagrįstas argumentas dėl mažesnių kaštų. Projekto aiškinamajame rašte turėtų būti įvertinta ne tik galimai mažesnė vieno proceso etapo sąnauda, bet ir visas siūlomo modelio poveikis, t. y. papildomos ikiteisminės procedūros administravimas, institucijų apkrovos didėjimas, būtinybė adaptuoti procesines taisykles ir rizika, kad galutinis ginčo išsprendimas vis tiek persikels į teismą. Atsižvelgiant į tai, nėra galima daryti išvados, kad siūlomas modelis savaime bus ekonomiškesnis už galiojantį. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, konstatuotina, kad kol nėra iš esmės išspręstas klausimas dėl administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos pokyčių, nėra priimtų sprendimų dėl administracinio aparato resursų paskirstymo, taip pat nėra tinkamai pasirengta šių pokyčių įgyvendinimui, todėl siūlytina išlaikyti galiojantį modelį, pagal kurį reikalavimai dėl nesumokėtos

rinkliavos priteisimo nagrinėjami administraciniuose teismuose Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka, įskaitant galimybę taikyti teismo įsakymo institutą.

Energetikos skyriaus vedėjas

Dalius Krinickas

Eglė Drėgvaitė, tel. +370 64873336, el. p. egle.dregvaite@vilnius.lt